

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. Posamezna štev. 10 Rpf

Stane četrletno: RM 1.—; celoletno: RM 4.—

Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Narodnostna načela Velike Nemčije in koroški Slovenci.

Op. ur. K madžarsko-čehoslovaškem sporu je spregovorila odločilno besedo Velika Nemčija. Njeno narodnostno načelo, ki je vodilo njenega postanka in velikega razvoja, se glasi: **Najprej se je treba ozirati na narod in šele v drugi vrsti na gospodarske, prometno-politične in druge prilike.** S tem poudarkom je potrjeno tudi zadržanje slovenske narodne družine na Koroškem, ki je ob vsej svoji, opetovano v dejanju dokazani lojalnosti napram Veliki Nemčiji naglašala taisto narodnostno načelo kot osnovo dobrega sožitja. V veri na pravično rešitev našega vprašanja iz tega narodnostnega načela in v razčiščenje zmedenih pojmov v deželi objavljamo naslednje vrstice.

Doslej je ostalo v naši deželi tako, da se neki krogi naroda-soseda trudijo za tem, da ustvarijo iz Slovencev ljudstvo nemške miselnosti. Pri tem svojem poslu se poslužujemo argumentov, ki nimajo ničesar skupnega z narodno-socialistično ideologijo, temveč so ji naravnost nasprotni. Že naša lojalnost napram narodu-sosedu nam torej narekuje, da se danes pomudimo pri razveljavljanju načel, ki so vodilo narodno-socialistične stranke in države. Pri tem nas navdaja nada, da bo ta naš prispevek našel dobrohoten posluš vseh nemških krogov, ki jim je pri srcu čistoča nove nemške miselnosti.

Dokazi za narod „Windische“ poudarjajo bodisi gospodarske, zemljepisne, zgodovinske, jezikoslovne ali preproste lokalno-patriotske momente. Ljudstvu se naprimer predočuje, da svojih izdelkov in pridelkov ne bi moglo vnovčiti kje v Sloveniji in da je torej nujno vezano na nemško gospodarstvo. Pokažejo se gore ob državni meji, ki naj so najnaravnejša meja dveh narodov in dveh kultur. Naglašajo se večstoletno sožitje slovenskega in nemškega ljudstva v deželi, češ, da ni moglo ostati brez vpliva na slovenski značaj enega dela. Prikazujejo se slovenska koroška narečja, češ, da so oddaljena od pismene slovenščine ter Slovence onkraj državnih meja nerazumljiva in še celo medsebojno bistveno različna. Najlažje si predstavljajo svojo raznarodovalno nalogo oni, ki usiljujejo slovenskemu ljudstvu Koroške neki domovinski čut kot nadomestilo za njegovo narodno zavest. Dejstvo, da so ti različni argumenti dostikrat v prav spretnih rokah, je vzrok, da jim preprosto slovensko ljudstvo prav rado naseda in si jih delno osvaja kot argumente za svojo narodno nezavednost. Le razsodnejši in idealnejši del slovenskega ljudstva ve, da gre pri vsem tem argumentiranju samo in zgolj samo za njegovo narodnost oziroma njegovo narodno zavest.

Druga vrsta argumentov za narod „Windische“ si izbira lažjo pot s tem, da skuša slovensko narodno zavednost ter njegove nositelje omalovraževati, oziroma očrniti. Pri tem gre za očitke protidržavnosti in slovenske nelojalnosti. Značilnost teh očitkov je, da so vsikdar nejasni in nekonkretni, ker so brez resničnega ozadja. Končno srečujemo še namige, ki prostodušno proglašajo raznarodovanje slovenskega ljudstva kot dobroto in nemško velikodušnost.

V minulih tednih smo doživeli primer, kako gleda na tovrstno vprašanje narodno-socialistična Nemčija. Führer in kancler Adolf Hitler je proglasil narodno pravo sudetskih Nemcev kot prvenstveno pred zemljepisnimi, gospodarskimi, zgodovinskimi in lokalno-patriotskimi momenti. To se pravi z drugimi besedami: **Narod je tisti, ki vodi gospodarstvo, ustvarja zgodovino, nosi domovino in zato so narodni interesi pred gospodarskimi nujnostmi, zgodovinskimi dejstvi in lokalno-patriotskimi čustvi.**

To in nič več poudarjamo tudi mi zavedni Slovenci. Zdrava razsodnost pa tudi sama razveljavlja vse argumente za narod „Windische“. Če slo-

venski kmet in obrtnik prodajata svoje pridelke in izdelke nemškemu konzumentu, ne sprejemata z izkupičkom nobenih darov, marveč le ceno svojega težkega dela. Vrhutega ostane večji del izkupička v blagajnah nemškega trgovca in industrijalca. Zakaj naj bi torej bila narodna zavest koroškega Slovenca še nekaj nameček pri prodaji in nakupu? Tudi mi Slovenci visimo na svoji domovini in naša narodna poezija prekipeva v ljubezni do rodne zemlje, domačih tal in naše domovine. Zakaj torej na bi bila naša narodna zavest nekako blago v zamenjavo za nov in precej izumetničen domovinski pojem in zakaj naj bi bila koroška domovina enotna samo na račun slovenske narodnosti? Res je, da so v naših narečjih mnoge nemške izposojenke. Idiom jezika pa je kljub temu ostal nespremenjen in slovenski človek celo nevede prilagodi izposojenke svojemu jezikovnemu čutu. Pestrost slovenskih narečij pa je kvečjemu dokaz gibčnosti in okretnosti slovenske govornice. Tudi nemškega jezika nikakor ne kazijo posebnosti švabskega, pruskega ali kočevskega narečja. Dejstvo končno, da traja sožitje Nemcev in Slovencev v deželi že mnogo stoletij

Nemčija za samoodločbo Rusinov.

Madžarska in Poljska sta bili minuli teden na delu, da si prisvojita ozemlje Podkarpatske Rusije. Vpreči sta hoteli za svojo namero predvsem Nemčijo in Italijo. Toda Nemčija Madžarom in Poljakom ni bila naklonjena, marveč se je izjavila za samoupravo Rusinov v okvirju Čehoslovaške. Nemčiji se je kmalu pridružila tudi Italija. Medtem so se pričela med Madžarsko in Čehoslovaško nova medsebojna pogajanja, pri katerih so Slovaki predložili svoj skrajni načrt. Slovaška in Rusinska ostaneta v bistvu neokrnjeni v Čehoslovaški. Zanimivo razpoloženje vlada sedaj med Rusinci v Poljski in sovjetski Ukrajini, ki želijo kmalošnje priključitve k avtonomni podkarpatski Rusiji.

Zanimanje Nemčije za Balkan.

Nemški gospodarski minister dr. Funk je minuli teden obiskal Jugoslavijo, Turčijo in Bolgarijo ter se s tamošnjimi gospodarskimi in političnimi krogi razgovarjal o poglobitvi gospodarskih odnosov Balkana z Nemčijo. Poudarjal je, da je Nemčija za balkanske države največji kupec in prodajalec in bi se z njeno pomočjo gospodarstvo srednje in jugovzhodne Evrope izredno razmahnilo. Po povratku je minister izjavil, da je našel povsod razumevanje za svoja prizadevanja in da bodo gospodarski ministri omenjenih držav v doglednem času posetili Berlin.

Dr. Stojadinovič k volitvam.

Minuli teden je predsednik jugoslovanske vlade in Jugoslovanske radikalne zajednice otvoril volilni boj z velikim govorom, katerega odmevi so šli preko državnih meja. Uvodno je orisal splošni položaj Jugoslavije leta 1935 ter nato podal obračun triletnega delovanja svoje vlade. Med drugim je šef jugoslovanske vlade navajal:

„Poglejmo predvsem naše narodno gospodarstvo. Kmečka proizvodnja ni več brez cene. Kmet dobiva polno vrednost za trud svojih pridnih rok. O kmečkih dolgovih sploh nihče več ne govori, ker so zmanjšani za 2 milijardi 700 milijonov dinarjev, to je za polovico. Na vseh straneh se gradi in dela. Problem brezposelnosti izginja. Državne finance so urejene. Država redno plačuje. Proračuni se zaključujejo v viški, čeprav so davki nižji. Dinar je danes v Evropi ena izmed najboljših stabilnih valut. Kaj šele naj povem o naši zunanji politiki, ki je naši državi povečala ugled v svetu, kot ga nikdar prej ni imela. Danes vsak Jugoslovane s ponosom nosi potni list svoje države. Kot predstavnik Jugoslavije sem v drugih drža-

in da to sožitje ni moglo ostati brez vpliva, potrjuje najprej obstoj dveh narodov v deželi in tudi nikakor ne izključuje obojestranskega vpliva.

Führer in kancler je v svoji knjigi „Mein Kampf“ sam podčrtal v poglavju o nesmislu raznarodovanja, da je končni učinek raznarodovanja v tem, da postaneta miselnost in svojstvenost raznarodovanega naroda prvina naroda-zmagovalca. To neoporekljivo resnico potrjuje v veliki meri koroško ljudstvo. Že v govorici, še bolj pa v poeziji nemškega ljudstva v deželi se odražajo premnogi odtenki slovenskega narodnostnega elementa in to — vsaj po trditvi mnogih Nemcev iz bivšega rajha — nikakor ne v prilog nemškemu elementu.

Če torej gre naša narodna težnja za tem, naj se opusti odvrtno, obema narodnostima v deželi škodljivo ustvarjanje vmesnega ljudstva in naj se v narodno-političnih smernicah dežele slovenski narodnosti odkaže ono mesto, ki ji pritiče po narodno-socialističnih načelih, potem menimo, da s tem svojim stremljenjem in delom koristimo tudi deželi in nemškemu narodu.

vah bil sprejet s častmi, kot ni bil nikdar noben državnik... Nobena moja argumentacija, nikake moje besede, nobeno književno poročilo ne bi moglo danes bolj pojasniti in pohvaliti zunanje politike Jugoslavije, kakor so to storili dogodki in dejstva, ki so se vrstila v zadnjih mesecih. V notranjosti vlada politična pomiritev in mir. V vseh področjih državne uprave je videti le napredek in uspeh, kot ga nobena vlada v tej državi ni dosegla... Zavedamo se, da obstajajo še v šanja, ki jih moramo rešiti: skrb za malega veka, za delavca in obrtnika, za siromašne državljane brez zemlje, za vojne invalide in stovoljce. Energično bomo nadaljevali svoje d da najdemo pravične rešitve, ki bodo zadovol vse njihove opravičene zahteve.“

Japonska zmaga na Kitajskem.

Japonci so zadrego Anglije v minulih tednih spretno izrabili. Izkricali so svoje čete na južni obali Kitajske, se malo zmenili za angleške proteste ter z bliskovito naglico prodirali proti mestu Kantonu. Vzlic hudemu kitajskemu odporu so južno kitajsko prestolico zasedli in prodirajo sedaj proti Hankovu. Kitajci so odrezani od morja in je zato njihov položaj skrajno ogrožen. Čujejo se vesti, da ponujajo Japonci Kitajcem sporazum, če odslovijo Čangkajška, prekinejo vse zveze s sovjetsko Rusijo in stopijo v pogajanja za sodelovanje z Japonsko.

Dr. Beneša vabijo v Ameriko. Dosedanji predsednik Čehoslovaške je dobil vabilo, naj prevzame profesuro na vseučilišču v Chicagu. Tamošnji rektor se je o njem izrazil, da bi bil najboljši učitelj demokracije in razlagatelj njenega pomena v svetu. Trenutno se dr. Beneš mudi v Švici. V tej zvezi je zanimivo, da je poučeval na isti univerzi tudi dr. Masaryk, prvi predsednik Čehoslovaške.

Židje bežijo v katoliško Cerkev. Iz Italije poročajo, da beži veliko število tamošnjih židov z ozirom na zadnje vladne odloke v katoliško Cerkev in prosi krsta. Doslej so jih duhovniki sprejemali. V zadnjem času pa se množijo znaki, da ti vstopi v Cerkev ne izhajajo iz verskih nagibov, in skofje so izdali navodilo, naj župniki v bodoče strogo postopajo. — Čudna je usoda židovskega naroda. Ves čas od postanka Cerkev so bili katoličanstvu sovražni. Bili so voditelji liberalizma, socialne demokracije in boljševizma, lastniki in uredniki brezverskih ustanov in nenravnega tiska. Sedaj pa jim Cerkev postaja zadnje zatočišče.

Predsednik turške republike, Kemal Atatürk, umira. Njegova bolezen povzroča po vsej Turčiji veliko žalost. Saj pa je on tudi stvaritelj moderne Turčije ter je veliki civilizacijski in gospodarski podvig povojne Turčije njegovo delo. Za njegovega naslednika imenujejo turškega poslanika v Lon-

donu Feti Beja, nadalje vrhovnega poveljnika turške vojske maršala Čakmaka in bivšega ministrskega predsednika Inenija.

Vesela vojna v Španiji. Očividno sta se španska tabora naveličala sovražnosti. Madrid so zapored obiskala nacionalna letala ter metala v mesto ne bomb, marveč kruh, tobak in razna živila. Rdeči letalci so se revanžirali s tem, da so bombardirali Burgos z zavoji svilenih nogavic in perila. Izenadenost prebivalstva si seve želi nadaljevanja sličnih bombardiranj. — Novica o veseli letalski vojni pomeni morda konec meščanske vojne.

Gostoljubni Arabci. Arabski upor proti Angležem in židom zadobiva vedno ostreje oblike. Pri vseh sovražnostih pa ohranjajo Arabci tudi med vojno svoje običaje. Pri vasi Pramalah se je nedavno vršila bitka, v kateri je padlo 42 Angležev. Arabci so postrelili tudi 3 angleške aeroplane. Eden pilotov se s pomočjo padala reši na zemljo blizu Hebrona. Star Arabec naleti nanj, ga povabi domov in mu prinese jedi. Medtem pridejo arabski vojaki in hočejo ujetnika odvesti, a Arabec se jim postavi po robu, češ: „Ubite mene, a mojemu gostu ne smete storiti ničesar žalega!“ Vojaki so starčevu željo upoštevali in pilot se je lahko vrnil v svoj tabor.

To in ono. Velik govor je imel v Hamburgu minister dr. Goebbels, ki je poudaril, da je Nemčija dosegla svoje velike uspehe brez strela iz puške in da je sedaj napočila zanjo nova doba, ker je sedaj država svetovnega ugleda. — Nek slovaški list predlaga, naj bi se Čehoslovaška odslej imenovala „Severoslavija“. — Führer in kancler je minuli teden posetil zasedeno ozemlje, ki meji na Ostmarko. — V Solnogradu so zaprli frančiškanski samostan. — Irska vlada se spet poteguje za to, da se južni Irski pridruži tudi severni predel, ki še pripada Angliji. — V Pragi bo ustanovljena državno tajništvo za nemško manjšino. Baje ga bo vodil bivši poslanec sudetskih Nemcev Kundt. — V Palestini nastopajo Angleži skrajno ostro in so minuli teden pregledali ves Jeruzalem ter zaplenili mnogo orožja. Židje napovedujejo, da se bližajo za židovstvo usodni dnevi in pade v kratkem glede Palestine odločitev. — Italijanske prostovoljce iz Španije so v domovini sprejeli z velikim navdušenjem. — Angleška kraljevska dvojica poseti vigredi Kanado in bo obiskala tudi Združene države. — Celo Avstralija je pričela z oboroževanjem. — Ameriški časopisni kralj Hearst minulo nedeljo izjavil v radio-govoru proti ovanju Amerike v evropski politiki.

Trboveljski slavčki v Bolgariji.

Tr. Od raznih strani so nas naprosili, naj v našem listu kratko poročamo o tako lepo speli turneji trboveljskih šolarčkov-slavčkov v Bolgarijo. Želji radi ustrezamo na podlagi poročil jugoslovanskih listov o uspehu malih slovenskih pevcev v slovanski Bolgariji.

Turnejo pevčkov-slavčkov, ki so po številnih dovršenih nastopih v domovini in inozemstvu zadobili sloves izredno ubranega mladinskega pevškega zbora, so omogočile bolgarske kulturne organizacije in šepremogokopna družba v Trbovljah, ki zaposluje očete malih pevcev v svojih premo govornih revirjih. V noči na 6. oktober so malčki po koncertu v Beogradu zasedli dva udobna železniška vozova, ki jih je vozil v bolgarsko pre-

stolico Sofijo. Že na prvi bolgarski postaji jih je pozdravila deputacija, na sofijskem kolodvoru pa jih je pričakovala ogromna množica. Izmed nšteti pozdravov je bil najpristržnejši pač oni mlade Bolgarke, ki je dejala:

„Dragi naši gosti! Mi mali Bolgari smo neskončno ponosni, da ste prišli k nam v goste vi, deca našega bratskega naroda. Zelo smo srečni, da vam bomo lahko pokazali krasote naše domovine, da bomo lahko spoznali pesem vaše krasne domovine, da med nami vzcveti še globlja ljubezen in zveza, ki naj večno traja . . .“

Kar trgali so se mali Bolgarčki za mlade slovenske prijatelje, vsak je hotel voditi domov svojega Slavčka, da bi mu doma izkazal slovansko gostoljubnost, po kateri Bolgarija tako zelo slovi. Koncert se je vršil v prostrani sofijski dvorani, ki je bila natrpano polna. Slovenska narodna in umetna pesem, zapeta iz svežih, mladih grl, je vžigala in navdušenje je rastlo z vsakim novim komadom. V nedeljo navrh je slovenski mladinski zbor pel v katoliški cerkvi pri maši, nato pa priredil v gledališču koncert za šolsko mladino. Bolgarska mladina se je odzvala v tolikom številu, da so morali dan navrh prirediti še drug šolski koncert. Popoldne so v spremstvu svojih mladih gostiteljev posetili carjevo letno rezidenco Vranje v sofijski okolici.

Pa mladi Bolgari so se oddolžili še sami s petjem. Glasbena kultura je namreč v Bolgariji na prav visoki stopnji in so otroci neverjetno podkovani v pevski teoriji. Ena izmed sofijskih meščanskih šol ima celo svojo lastno radijsko postajo, v posameznih razredih pa nameščene mikrofone, da učenci lahko poslušajo koncerte in navodila v svojih sobah. Sredstva za to so darovali starši sami.

V industrijskem mestu Perniku, kjer se nahaja največji bolgarski rudnik, je turneja mladih Slovencev dosegla svoj višek. Nič čuda, saj je to bilo v bolgarskih Trbovljah. Delavci in rudarji so bili zaradi prihoda Slavčkov dela prosti. Sprejem se je razvil v mogočno manifestacijo prijateljstva dveh sorodnih narodov. Koncert se je vršil vsled izredne udeležbe na šolskem dvorišču. Ponovno so morali pevci svoje posrečene pesmi ponavljati. Med koncertom je vodja Slavčkov učitelj Šuligoj sprejel v dar kip rudarja s kepo črnega zlata, Slavčki pa lične kasete z vrezanimi bolgarskimi okraški in napolnjene sladkih dobrot.

Domov grede so si mladi gostje ogledovali bolgarske šole in druge kulturne ustanove. Šole so v Sofiji krasne. Imajo 48 osnovnih šol, 34 meščanskih in 14 gimnazij. V vseh šolah so kopalnice, kuhinje in jedilnice za revne otroke. Nekatera poslopja so naravnost razkošno opremljena. Čistota pa je samoobsebi umevna bolgarska vrlina.

Slovo na sofijskem kolodvoru je privabilo solze tudi velikim. Jokali so Slavčki in Bolgarčki in si ponovno zagotavljali, da se še vidijo. Še gromovit „Do viždenja!“ in vlak je mlade goste vozil spet v njihovo domovino. Spet nov kos k zgradbi trdnega bolgarsko-jugoslovanskega prijateljstva je bil dograjen.

Častitljiva slovenska tradicija.

Beseda h prazniku Kristusa-Kralja.

Naša narodna družina je številčno majhna. Ne moremo se ponašati ne z otipljivim bogastvom in ne z vidno močjo. Naša zemlja ni preradodarna in še naša zgodovina ni nikakor zgodovina cesarjev in slavnih vladavin. In vendar izgleda, da nam je

in bil ves pokrit s puščicami kakor jezevec z bodicami. Ko pa pogleda na travnik, kjer je stala pred dnevi koča, zgrajena iz smrekovih debel, se mu naježi dlaka na vratu in na plečih; oči mu zalije kri, zatuli grozno kakor še nikdar in skoči tiakaj.

Bili so Indijanci iz rodu Jihatov, ki so na ravnici okoli podrte koče plesali in peli. Zdajci so začuli strašno tuljenje in v istem trenutku je planil Buk kot besen mednje. Skočil je na prvega (bil je poglavar), ga podrli na tla in mu pregriznil vrat, da je kri brizgala daleč naokoli. Kot bi trenil, je umoril drugega in že planil na tretjega. Svojih žrtev ni dolgo mučil, zakaj mudilo se mu je; skakal je z desne na levo, nazaj in naprej, grizel, trgal in drobil, kar mu je prišlo blizu. Svoj krvavi posel je vršil tako hitro, da se mu ni mogel nobeden ustavljati, da ga ni bilo mogoče zadeti s puščico. Mlad bojnik je vrgel kopje vanj, a zadel je tovariša s tako silo v prsi, da mu je pogledala konica iz hrbta. Med Indijanci je nastal strah in trepet. Razkropili so se po gozdu in kričali, da je za njimi sam zli duh.

Buk je bil zares utelešeni zlodej, ko se je gnal za bežečimi in jih klal kakor zveri. Bil je to za Indijance sodni dan. Razpršili so se daleč po deželi in minulo je teden dni, da so se zbrali v oddaljeni dolini; seveda jih je mnogo manjkalo. Ko se je Buk vrnil s preganjanja, je našel Petra, ki je ležal na ležišču pod odejami, kjer so ga bili divjaki presenetili in ubili. Nato je čital Torntenov obupni boj iz sledov v pesku in šel za njimi tja do globokega jezera. Na kraju je ležala z no-

Previdnost dodelila posebno poslanstvo in nalogo, ker nas kljubtemu ohranja jake in odporne. Ta naš rod, katerega je še največ pri marljivem obdelovanju zemlje in pri častivrednem ročnem delu v obrti, rokodelstvu in v industriji, ima posebne vire svoje jakosti in odpornosti. Močan je kljub malemu številu, ker ga povestnica stoletij do danes ni izbrisala s koroške zemlje. Bogat je, ker mu denar in dobiček še vedno ne prideta do živega. Zgodovinsko pomemben mora biti, ker je toliko zapisanega o njem v knjigah in je vsa njegova zemlja posejana z zgodovinskimi spomeniki. Neizmerno zaupanje ima tudi še danes v zmago naravnega zakona, katerega delček je tudi njegova narodna pravica, in je zato nezmagljiv. Značajnost in poštenje sta pri njem še vedno v gosteh in to bogastvo ima dobro valuto. Skozi osem stoletij je povezan s Cerkvijo in iz te povezanosti je izšla njegova pisana beseda, njegova pesem in navada, iz te povezanosti se narodila zgodovina njegovega kulturnega in družabnega razvoja.

Svojo vernost občuti mali naš človek kot droboto. Vera je številnim našim družinam najizdatnejša opora v borbi za vsakdanji kruh. Vernost je tudi hrbtnica narodnega telesa in srčni utrip narodnega življenja.

Kar se je izkazalo skozi davna stoletja pred nami kot dobra in zanesljiva pomoč, mora biti dobra opora tudi znanprej. Tudi v bodoče je vdanost Cerkvi in njenim naukom najvarnejše jamstvo za nadaljni narodni obstoj ter najtrdnjše poroštvo za bodoči gospodarski in kulturni procvit slovenske družine.

Praznik Kristusa-Kralja! Nikakor slučajno hiti na ta veliki dan naša misel in naša prošnja še posebej k naši mladini, k mladini doma in v šolah. Saj postaja mladina od včeraj vedno bolj vidno narodno telo od danes. Naj bi naša slovenska mladina ostala v svojem mišljenju in delovanju zvesta častitljivi slovenski tradiciji, po kateri je naše ljudstvo postavljalo v službo Vsemogočnemu še svojo narodno bitnost! Za to jo bodo blagrovali še pozni slovenski rodovi na koroških tleh.

Domače novice

Sprehod po božjih njivah.

Veličastna poezija smrti zveni iz dneva Vernih duš. Nemirni vrvež vsakdanjega življenja umolkne, zdi se, kot bi se ta edini dan v letu zbudile včerajšnje družine, včerajšnje vesi in včerajšnji narod in bi k nam pridigal svet onkraj groba. Majhen in nezaten postane današnji kos sveta, prazen in odvrten se zdi vsakdanji tepež za večji kos kruha, naše brige in misli splahnijo v žarkih vseveče brige in vselepšega cilja. Vsaj za en dan tega bežnega časa umolknejo sovraštva in prepiri — vsakemu poedincu in narodu je, kot bi bil začrtan na čelu s pelom: Pomisli, človek, da si prah in se v prah povrneš.

gami v vodi Flora, ki je ostala zvesta do zadnjega diha. Jezero je bilo kalno in blatno in je dobro skrilo, kar je pogoltnilo. Buk je vedel, koga je pogoltnilo. Torntenove stopinje so držale v vodo, a iz nje nobena.

Ves dan je ležal pes na bregu ali pa blodil brez pokoja po taboru. S smrtjo se konča vsako gibanje, vsako življenje; to je često opazoval in je vedel, da je Tornten mrtev. Čutil je v sebi veliko praznino in neko bolečino, podobno lakoti; ali bila je lakota, ki je ni bilo nič vedno mogoče utesiti. Nato je začel ogledovati mrtve Indijance; tedaj je za malo časa pozabil bolečino in srce se mu je napolnilo s ponosom. Ubil je človeka, najplemenitejšo izmed zveri, ubil po zakonu zoba, s pravico močnejšega. Radovedno je ovohaval mrliča. Tako lahko jih je bilo umoriti; mnogo težji je bil boj z ovčarskim psom. Ako ne bi imeli gorjač, kopij in puščic, bi sploh ne bilo vredno, da se o njih govori. Sklenil je, da se jih ne bo nikdar več bal, razen tedaj, ko bodo imeli orožje v rokah.

Noč je legla na zemljo; ščip je priplaval na nebo ter razsvetljeval vso okolico. Buk je zamišljen ležal kraj jezera. Zdajci začuje iz gozda glasove, ki jih je poznal. Doneli so tako blizu in vendar tako daleč. Stopil je bliže h gozdu in tam vlekel za uho. Bili so glasovi, ki jih je že pogosto slišal v onem drugem svetu, glasovi, ki so se mu tako dobro vtisnili v spomin, ki so tako silno vabili. Buk je zdaj hotel slediti tem klicem. Janez Tornten je bil mrtev; pretrgana je bila zadnja vez, ki ga je družila z ljudmi.

(Dalje sledi.)

Podlistek

Jack London:

P. Holeček:

Klic divjine.

(26. nadaljevanje.)

Semtertja se je ustavil in srkal hladni jutranji zrak v polnih duških, a z njim tudi novico, ki ga je naganjala, da je bežal hitro ko veter. Šele ko je zavil v dolino, kjer se stal šotor, je postal previdnejši. Tekel je še nekaj časa in naletel na tuj sled. Zdaj se mu je nasršila dlaka na hrbtu in oči so mu zažarele ko ogenj. Sled je držal naravnost k taboru Janeza Torntena. Buk je hitel dalje, tresoč se od razburjenja, in z napetimi čuti pazil na vsako podrobnost. Tanki voh mu je takoj povedal, po čigavem sledu hiti. Kmalu je zvedel vse, le konca še ne. Opazil je tudi, da je iz gozda izginilo vse življenje; v drevju je bilo nenavadno tiho, oglasila se ni ne ptica ne jezična veverica.

Tako se je gnal liki veter skozi gozd, ko mu je zdajci neodoljiva sila obrnila smrček v levo stran. Sledil je novemu vonju v grmovju in našel Murija. Ležal je iztegnjen, mrtev; iz telesa so mu štrleli operjeni konci puščic.

Sto korakov dalje je naletel na psa, ki ga je bil Tornten z drugimi vred kupil v Doasnu. Boril se je še s smrtjo; vendar se Buk ni ustavil pri njem, marveč je hitel proti taborišču, odkoder so se razlegali nerazločni glasovi divje pesmi. Malo dalje je našel v grmovju Ivana; ležal je na obrazu

V tajinstveno-veličastnem molku govorijo grobovi, govorijo po strohnelih in trohnečih telesih ljudi, ki so bili, kar smo danes mi, govorijo po malih kupih nasute zemlje, ki je pokrila bogastvo in lepoto, slavo in ugled, govorijo še po vzravnanih križih in spomenikih, teh lesenih, železnih in kamnitih kašiputih v svet onkraj smrti.

Veličastna je poezija naših božjih njiv, zornih ob naših farnih cerkvah. Onih njiv, ki so použile, kar je bilo telesnega na naših prednikih, očetih in materah, bratih in sestrah. Onih njiv, ki čakajo tudi božje žetve nad nami in našimi otroci. Drobec te poezije so zajeli skromni napisi nagrobnih križev in kamnov in naj govori k nam vsaj ta drobec:

Na grobu moža-rodoljuba.

*Mož vere, boja in trpljenja
tukaj spi,
Bogu, domu in narodu
služil je vse dni.
Od dela, truda bo sedaj počival,
pri Bogu bo plačilo užival.
Še mrtev kliče nam iz groba:
poštenost, ljubezen, zvestoba
se ceni tudi onkraj groba!*

Na očetovem grobu.

*Blagi oče tu prebiva,
oboževan od žene in otrok,
duh njegov pa gori biva,
kjer neha žalost, stek in jok.*

Na materinem grobu.

*Žalostni vas položimo
v hladno, črno zemljičo,
ljuba naša mati vi,
s solzami se vaš grob kropi,
prosite za nas v večnosti!*

Na hčerkinem grobu.

*O preljuba naša hčerkica,
od staršev močno ljubljena,
še bolj pa od Boga,
da vzel te je s sveta.*

Na otrokovem grobu.

*Prosi angelček za nas
na onem boljšem svetu,
da se vidmo spet enkrat
pri nebeškem tam Očetu.*

Mrtvi govorijo:

Zemlja solzna je dolina.

*Zemlja solzna je dolina,
prave sreče najti ni,
ker vse čaka groba tmina,
kar na svetu vsolj živi.*

Kakor belo lilijo.

*Kakor belo lilijo
Bog nedolžnost presadi,
kratek čas je vse trpelo,
v svetem raju zdaj cveti.*

Deklica bo pesem pela.

*Tam med angelci vesela
zdaj pred Jagnjetom stoji,
kjer bo njemu pesem pela
večne hvale in časti.*

Ne bo življenja izgubil.

*Milo doni iz temne jame glas:
prijatelji dragi, prosite za nas!
Ne bode življenja izgubil,
kdor bo veroval in upal in ljubil!*

Trudno truplo zdaj gre spat.

*V Gospodu jaz položim
svoje trudno truplo spat,
daj mi, Jezus, to te prosim,
le veselo zopet vstati!*

Bog me vam nazaj bo dal.

*Dragi moji, ne žalujte,
Bog me vam nazaj bo dal,
se sreče moje vi radujte,
Z Njim tud jaz sem vstal!*

Na svjit ni najti nič pokoja.

*Človek na tem revnem svjite
kratko le živi,
nja trpljenje je veliko,
malo pa veselih dni.
Le težavna je nja hoja,
na svjit ni najti mu pokoja.*

Duša večno le živi.

*Vse na svetu hitro mine,
v prah, pepel se spremeni,
truplo hladni grob zakrije,
duša večno le živi.*

J. M.

Verske šole in vzgajališča zaprte. Notranji minister na Dunaju je odredil, da se z ozirom na potrebo narodno-socialistične vzgoje takoj zaprejo vse zasebne verske šole v področju ljudskega in višjega šolstva, vsa učiteljska, trgovske in obrtne šole ter gospodinske in druge strokovne šole. Odlok je veljaven tudi za verska vzgajališča.

3. decembra bodo v vsej državi šteli živino. Kmetijski minister Darré je odredil, naj se ugotovi stanje živine. Števci bodo tudi vpraševali, s čim se živinorejec sicer bavi in kolikšen je obseg njegovega posestva. Šteli bodo seve tudi drobiž. Navesti bo nadalje treba, kaj se je v mesecih septembru, oktobru in novembru zaklalo doma in koliko je bilo v istem času rojenih telet.

40 kg krompirja ali dva kg sirovega masla ali štirideset jajčkov, to so štiri marke, — pa imaš plačan svoj tednik za celo leto. Nad 50krat bo prišel v letu h tebi ter ti poročal zanimivosti iz velikega sveta in domovine, vmes še bodril in vedril. En sam nasvet ali ena sama pobuda zdaleka odtehta to, kar za svoj list utрпиš. Štednja na nepravem mestu pa je že mnoge gospodarja upropastila. Zato, prijatelji: **Naroči, plačaj in priporočaj naš slovenski tednik!**

Deželna zveza kmetijskih blagovnih zadrug je imela minuli teden svoj občni zbor. Ravnatelj Pramberger je podal poslovno poročilo, ki beleži 18.811 S čistega dobička za leto 1937. Dosedanji komisarični vodja inž. Grimschitz je med drugim navajal, da je deželna zveza povečala svoja skladišča in zgradila novo skladišče v Zwanzigerstrasse. Istotam namerava zgraditi silo-napravo s prostornino 350 vagonov. Da se je zamogel umetni gnoj poceniti, je bil potreben kredit 170.000 RM. Velika količina semenskega žita je bila dana na kredit. Z marcem je odpadel licenčni prispevek in se bodo vplačani prispevki vrnili verjetno še v tekočem letu. Nadalje je bilo oddanih proti poznejšemu plačilu 33 vagonov krušnega žita. Velikopotezna je akcija za razdolžitev kmečkih posestev. — Pri sledečih volitvah je bil izvoljen za zadrugnega načelnika posestnik Anton Supersberg.

Deželno mesto se je povečalo. S 15. oktobrom so bile v celovško mesto udružene občine Št. Rupert, Št. Peter, Annabichl in Šmartin ter še deli ostalih okoliških občin. Mestna površina se je tem povečala za 620 hektarjev na 5800 hektarjev. Odsej spada k Celovcu tudi del Vrbskega jezera, okolica Križne gore, velik del gosposvetske gore za mestnim pokopališčem, polje z mestnim letališčem ter ravnina do Zadnjice. Število Celovčanov se je povečalo na okroglo 56.000 prebivalcev. Občinski domovi razpuščenih občin bodo odsej nekatere podružnice celovškega magistrata. Glede davka se v tekočem letu ne spremeni ničesar, tsremljenja v novem letu pa bodo šla za tem, da novi Celovčani ne bodo preobremenjeni. Mesto ima v načrtu gradnjo delavskih domov in vrtov, podjetnikom je dan namig, naj tik mesta gradijo oz. povečajo svoje obrate, skladišča itd. V novem delu mesta se bodo spremenile seve tudi prometne in ostale prilike.

Klagenfurt—Celovec. Celovski nadžupan je odredil, da se četrtkov in sobotni sejem preloži od Adolf Hitlerjevega trga na Benediktinski (sedaj SA) trg. Odredba je stopila z minulim četrtkom v veljavo. — V mestu je pred tedni bivalo precejšnje število sudetskih beguncev, med njimi dokaj mater z otroci. Predzadnje nedeljo so se vrnili v svojo domovino. — V Trnji vesi je umrla stara slovenska žena Ana Činkovic. Do zadnjega je z veseljem prebirala slovenske liste in knjige. — V takozvanem ruskem prekoku v Št. Rupertu so našli v papirnatem zavoju otroško trupelce, ki se je nahajalo v vodi nad teden dni. Prve preiskave so prinesle na dan, da je neka delavka odložila živga novorojenčka, ker ji je bil v nadlego.

Izpred Golice. (St. Jakob i. R.—Št. Jakob v Rožu.) „Da je le ljuba ura,“ tako modrujejo naši gospodarji in na polju ter v gozdu hitijo ob sončnem vremenu kakor na mravljišču. Pa saj stari ljudje ne pomnijo tako nagajivega vremena, kot je vladalo v letošnjem poletju. Komaj je bilo opravljeno delo na senošetih, že je sonce stopilo v štrajk. Sušivo žita je zapadlo docela vremenskemu neugodju, pšenica je začela cimiti v kopicah. Prevrženi so bili vsi računi na izdatno letino. Z velikim upom so nato prevračali orači strnišča za ajdo, katero nam strokovnjaki sicer odsvetujejo. Dobro se je zastavila, a prezgodnja slana jo je upognila in ostalo je ponajveč samo seme za prihodnjeletni novi poizkus. Zato pa: „...večbart je h'du zame...“ — „Bomo pa bolj pr' mese“, namiguje vajena gospodinja, „saj je sana in otave dovol in s krompirjem tudi ni svabo, da se bo vsaj pitati navo!“ — Sadonosniki so nam čisto odpovedali. — V Svatnah bosta v kratkem dograjeni dve stavbi, namenjeni carinskemu poslu in osebju. Tudi šentjakobska šola se je letos spet preobličila. Dobila je na prvo nadstropje sedaj še drugo, zraven šole pa stoji velika telovadnica, odnosno dvorana. Glavno šolo baje dobi Vrba, pri nas pa bomo imeli strokovno-obrtno šolo in gospodinski zavod. Pouk na ljudski šoli se je vsled popravil pričel 21. oktobra. — Mnogo se govori o gradnji vodovodov. Izdatni vrelec za opekarno pri Podroščici bi po dvakilometrskem vodu oskrboval z vodo Št. Jakob, Veliko ves in Bistrice,

deloma tudi Podroščico. S tem bi omenjene vasi dobile končno vendarle dobro, pitno vodo, dočim je moral doslej v to služiti samo potok. Tudi Svatne baje dobijo svoj vodovod, če stroški, odpadajoči na posameznika, ne bodo previsoki. — Tudi žalni zvon z griča naše farne cerkve se je letos pogosto oglašal. Tihi in za vse dobro čuteči Cvitarjevi Mojčiji, naši Miklovi Zali, je kmalu sledil njen šestinšestdesetletni oče. Rodom Zilan iz Zahomca je skozi desetletja postal pravi podjetni in vedri rožanski korenjak, ki je znal s svojo prijaznostjo in ljubeznijo voditi šentjakobski Narodni dom na uprav časten način. Tja na njivo miru smo spremili Vorinovo mater iz Svaten, pred par dnevi pa starega Lipeja Tomaža Obilčnik iz Leš, železničarja Andreja Mikulo iz Svaten in 28letnega edinca Mertejeve kmetije na Reki Tineja Olinic. Vsem našim rajnim bodi domača zemlja lahka, zaostalim naše iskreno sožalje! — Minuli teden je okrajno glavarstvo odklonilo vlogo tukajšnje posojilnice za oddajo gostilne v Narodnem domu v našem domačinu Šimnu Martinjaku. Orožništvo je nato gostilno zaprlo. Upamo, da je to prehodnega značaja. — Letošnja glasovanska proslava se je vršila tudi pred šentjakobskim spomenikom. Kot govornik je nastopil g. Fritz Karl. Opazili smo, da Slovencev ni omenjal. Morda se nam časi z odredbami od zgoraj res zboljšajo. —ko.

Gallizien—Galicija. Prvo oktobersko nedeljo smo vrnili Šentvidčanom njihov nedavni obisk. V Št. Primožu je namreč igrala „Danica“ narodno igro „Divji lovec“, katero si je ogledalo tudi osem Galičanov. Da ne bi bilo neprijetno vreme, bi bil obisk iz našega kraja še boljši. — V Apačah in Borovnici dobro napredujejo dela pri gradnji nove elektrarne. Ponekod so začeli kopati, drugod pridno merijo. Pri Borovničniku na Borovnici bodo očitno zvrtili pravi vodni predor, ki bo šel do Zablachanovih Prevalj, odkoder bo tekla voda po Zablachanovih Novinah nad Štečnikovo Gmajnico v velik rezervoar. Apačanom bodo z odtegnitvijo vode ustavljeni mlini in v povračilo bodo dobili električno moč, ki jim bo mlela še boljše moko. Za svet, po katerem bo tekla vodna struga, bodo baje plačali 10 pfenigov na kvadratni meter. S tem so Apačani seve manj zadovoljni. Pa jih bo komodna električna luč menda kmalu pomirila.

Kirschentheuer—Kožentavra. V petek dne 21. t. m. je okoli 12. ure opoldne izbruhnil požar, ki je v najkrajšem času vpepelil hlev in skedenj pri p. d. Maku, Pocacelnu, pri p. d. Kajžniku pa gospodarsko poslopje z hišo vred. Ogenj je izbruhnil pri čebelnjaku tik Makovega skednja ter se razširil s tako naglico, da ni bilo mogoče rešiti razen živine ničesar. Vode je bilo sicer zadosti, toda napeljana je morala biti precej daleč, ker so rezervarji pod bregom. Vsa čast vsem požarnim brambam, kajti ko bi teh ne bilo, bi ogenj uničil celo ves. Pogorelci so le deloma zavarovani in trpijo veliko škodo, ker so prišli ob vso krmo. Govori se, da so povzročili požar otroci, ki so se baje igrali z ognjem.

Koroški drobiž. V Labudski dolini so pri Etten-dorfu odkrili razvaline keltskega svetišča, ki je staro že nad 2000 let. — Celovski tržni dnevi v četrtkih in sobotah bodo znanprej na SA-trgu (prej benediktinski trg), ki so ga v ta namen letošnje poletje prenovili. — 23. oktobra so po vsem Koroškem zbirali staro železo. — Iz Monakovega bodo na Koroško gradili novo državno cesto, katera bo izpeljana skozi alpsko gorovje in bo imela dva 7—8 kilometrov dolga predora. Avto bo rabil iz Celovca v Monakovo samo 3 in pol ure. — Celovski gorski regiment, ki je odšel pred enim mesecem na češko mejo, da bi zasedel južni del sudetskih dežel, se je vrnil 21. oktobra v Celovec, kjer je bil prisrčno sprejet. — Celovška državna policijska direkcija navaja od 26. septembra do 3. oktobra 344 prometnih prestopkov v Celovcu. Obenem znova opozarja občinstvo na prometne predpise, katerih se je treba strogo držati. — V zadnji številki smo objavili motnje povodom spodnje-rožanskega okrožnega sestanka. V zvezi s temi motnjami so se razširile izmišljene vesti o neki odkriti zaroti, ki so seve samo prazna slama. Naše delo vršimo javno in z vednostjo varnostne in politične oblasti. — Uršulinski sejminulega ponedeljka je bil izredno živahen, posebno živinska kupčija je šla dobro od rok.

Dobi se v knjigarni NS-Gauverlag, Klagenfurt, Bismarckring 13

Naša prosveta

Slovenska Akademija znanosti in umetnosti.

Že lani so ustanovili v Ljubljani slovensko Akademijo znanosti in umetnosti kot zasebno društvo. Te dni pa je nad to visoko kulturno ustanovo prevzela pokroviteljstvo država. Tako so Slovenci končno vendar-le prišli do svojega vrhovnega zavoda za smotreno gojitev znanosti in umetnosti. To je stvar, ki pač zasluži našo največjo pozornost. Poglejte, zakaj!

Akademija znanosti je najvišja kulturna ustanova, v kateri se zbirajo najbolj zaslužni kulturni delavci in znanstveniki svojega naroda. Njena naloga ni v tem, da bi vzgajala neposredno mladi razumniški naraščaj kot univerza, njeno delo obstoja predvsem v sporazumnem sodelovanju med člani Akademije, da bi se smotreno večalo kulturno bogastvo naroda in njegova znanost. Da po-kažemo s primerom: Slovenski pravopis, ki sta ga priredila slovenska znanstvenika Breznik in Ramovš, spada pravzaprav v delokrog Akademije znanosti in umetnosti, ker vsebuje za vse Slovence merodajna pravila slovenskega pismenega jezika.

Mnogo desetletij so slovenski učenjaki s svojim znanjem pomagali graditi kulturno zgradbo tujim narodom. Kajti slovenski jezik pred dobrimi sto leti ni bil nikomur v svetu poznan razen peščici domačinov, ki so se ga oklepali z ljubeznijo, ga vztrajno oblikovali, lepšali in dopolnjevali, dokler ni bil sposoben izražati vseh najglobljih odtenkov človeškega duševnega življenja. Celo stoletje in še več je slovenski učenjak, slovenski pesnik in umetnik vztrajno delal na tem, da izoblikuje svoj materni jezik in danes se lahko iskreno veselimo sadov tega dela: Majhen je slovenski narod po številu, toda po svojem kulturnem ustvarjanju, po bogastvu in lepoti svojega jezika, in po svojih znanstvenih prizadevanjih je velik. — In te dni je delo slovenskih duševnih in duhovnih delavcev dobilo javno priznanje: svojo Akademijo znanosti in umetnosti.

Že pred več kot dvemi stoletji je imela Ljubljana svojo prvo Akademijo delovnih učenjakov. Od tedaj je med slovenskimi kulturnimi delavci vedno tlela misel na tako znanstveno ustanovo, toda razmere so bile vedno take, da se ta misel ni mogla trajno oživitvoriti.

Šele ko so Slovenci zaživieli popolnoma svobodno kulturno življenje, pa čeprav hudo okrnjeno, je postala Ljubljana njihovo duhovno središče. Slovenska univerza je privabila iz tujine slovenske znanstvenike, ki so prej po raznih univerzah bogatili s svojim znanjem tujo znanost. In sedaj se je uresničila dolgoletna želja vseh Slovencev, da so dobili z Akademijo znanosti svojo vrhovno kulturno ustanovo. Tudi mi koroški Slovenci smo pri njeni ustanovitvi udeleženi, saj je med njenimi prvimi člani tudi naš rojak — sedanji rektor ljubljanske univerze — profesor Rado Kušej.

Akademija znanosti in umetnosti je pač najlepši in najvidnejši dokaz slovenske kulturne tvornosti in kulturne samobitnosti slovenskega naroda.

Društva, pozor! Opozarjamo še enkrat, da je treba sestanke in prireditve vsaj 14 dni prej naznaniti krajevnemu voditelju nar. soc. stranke in v naznanilu navesti kraj in spored. Sestanki se javijo vsaj teden prej tudi okr. glavarstvu, prošnja za prireditve pa vlaga vsaj 8 dni prej. Prijava sestankov politični oblasti se ne kolekuje, pač pa vloga za dovoljenje društvenih prireditev.

Sestanek celovškega okrožja. Po dva zastopnika slovenskih kulturnih društev v Celovcu, Hodišah, Škofičah, Logi vesi, Rožeku, Kostanjah in Podravljah prideta v nedeljo 30. oktobra ob 2. uri v društveno dvorano „Edinosti“ v Škofičah na sestanek celovškega okrožja. Razgovorili se bomo o našem prosvetnem delu v novi sezoni. Sestanek je obvezen. Vabi osrednji prosvetni odbor.

„Dan slovenske žene“ priredi osrednja kulturna organizacija v nedeljo 6. novembra v Šmihelu nad Pliberkom. Spored te edinstvene prireditve, namenjene predvsem slovenskim dekletom in materam, predvideva več primernih deklamacij, prizorov, nastop dekliškega zbora spodnjepodjunske pevke, tamburaške komade, igro in važen govor o sodobni nalogi slovenske žene. Prireditve se vrši v društveni dvorani pri Šerčerju s pričetkom ob 3. uri pop. — Vstopnina 40 pfenigov. Podjunske matere in dekleta iskreno vabljeni!

St. Kanzian—Škocijan. V nedeljo 30. t. m. priredi naše društvo v Grabalji vesi ob 3. uri pop. veseloigro „Nevesta iz Amerike“ s tamburanjem in govorom. Vabljeni!

St. Jakob i. R. — St. Jakob v Rožu. Člani tukajšnjega kulturnega društva igrajo v nedeljo dne 30. okt. ob 3. uri pop. na domačem odru žaloigropetdejanko „Mlinar in njegova hči“. H prireditvi vabijo vse ter opozarjajo, da se igra ne bo ponovila.

Gospodarski vestnik

„Kinderbeihilie.“ Glede otroških doklad velja: Posli in delavci v podeželskem rokodelstvu dobivajo na mesec po 10 mark za vsakega tretjega in četrtega in po 20 mark za petega in nadaljne otroke. Otroci ne smejo dosegati starosti 16 let. Za kmete in ostale družine, ki nimajo rednega služka, velja: Za vsakega petega in nadaljnega otroka pod 16 let dobivajo na mesec po 10 mark, če njihov dohodek v minulem letu ni znašal več kot osem tisoč mark in njihovo premoženje ne presega vrednosti 50.000 mark.

Apno iz apnenice ni mnogo vredno gnojilo. Ugašeno apno namreč nima tiste razkrajajoče sile, ki jo ima živo apno. Če ga potrosimo po njivah ali travnikih, sicer ne škoduje, a tudi mnogo ne koristi. Na rahlih zemljah je bolj učinkovito, ker jih napravi bolj vezne. Na travnikih pa pospešuje razvoj detelj in drugih metuljnic.

Naši „tajhi“. Po naših krajih je dovolj opuščenih ribnikov, zajezenih močvirij in malih, neznatnih jezer. Posestnike in sosedje le-teh bo zanimala zgodba, ki jo pripoveduje nek posestnik v „Pionier-ju“. Občina je hotela svoj ribnik čistiti ter se je domenila z gospodarji, da bodo delo izvedli sami in dobili za plačilo — ribnikovo blato. Po kratkem oklevanju so se kmetje lotili dela. Blato so nato pomešali z apnom in kompostirali, po letu in pol pa ga raztrosili po travnikih. Uspeh je bil nenavaden: toliko sena in otave še niso nakosili nikdar in že leta sem so izredno zadovoljni z vsakokratno košnjo.

Kako krmimo brejo svinjo? Najprej je dobra zelena krma s pašo in bučami. V zadnjih tednih pridajamo polagoma močne piče in sicer največ 2 kg dnevno. Takoj po skotitvi so dobre vodene juhe, senene rože in nato močna piča, katere količina se ravna po številu mladičev v gnezdu. Kot močno krmo svetujejo žitni zdrob s posnetim mlekom ali ribjo moko ter nekaj oljnatih tropin. Ječmenov zdrob je dober za prašiče.

Kako povečam svoj grunt? V zadnjem času svetujejo strokovni listi, naj dobro, težko zemljo z vsakim letom globlje zorjemo, t. j. da gremo v globino pod 20 cm. Vendar je treba pri tem previdno postopati. Vsako leto naj se težka zemlja podorje za največ 2 cm globlje. Globlje brazde dobro izrabijo gnoj in so posebno hvaležne za umetne gnojilne dodatke. Dobro se izkažejo pri takem obdelovanju krompir, pesa in lucerna. Predpogoj pa je, da je zemlja pripravna za oranje pod 20 cm.

Zanimivosti

Nekaj o bombah.

Zračno orožje bo v bodoči vojni igralo nedvomno veliko vlogo, četudi se njegov pomen pretirava. V isti meri, kot je napredovala tehnika gradnje zračnih ladij in strojev, je napredovala tudi tehnika obrambe pred njimi. Baterije za obrambo pred zračnimi napadi so postale pravcata tehnična mojstrovina, s katero vojaki obvladajo vse nebesne strani in višine. Vojaske strokovnjaki pravijo, da bo v bodoči vojni umetnost za letala, če bodo hotela preleteti državno mejo in ogražati sovražnikovo deželo pod seboj.

Tudi vesti o bombah bodoče vojne so zelo pretirane. Nevarnost bombnih napadov je razmeroma majhna, če pomislimo, da je teža zračne ladje omejena in da bombe nikakor niso poceni igrača. Bombe v glavnem delijo v štiri vrste: v one za soljenje, v bombe z dražilnimi plini, v zažigalne bombe ter v one z jedkimi plinastimi ali tekočimi strupi. So bombe, ki tehtajo par tisoč kg, druge spet dosegajo v teži dva do tri kg. Bombe s strupenimi plini se v splošnem niso obnesle, ker so strupeni plini preveč zavisni od vremena, časa in terena. Nevarnejše so zažigalne granate, s katerimi le lahko zanetijo nevarni požari.

Če se govori o bombah, je treba omeniti tudi civilno obrambo pred njimi. Organizacija slednje je v nekaterih državah visoko razvita in se še naprej izpopolnjuje, da že kar primanjkuje tehničnih pripomočkov. Znano je, da se je v zadnjih tednih posebno v Angliji nenavadno dvignil interes civilnega prebivalstva za samostojno obrambo pred zračnimi presenečenji. V Franciji hočejo v par mesecih izdelati več milijonov plinskih mask, da z njimi oskrbijo svoje prebivalstvo. Ves

ta razvoj zna dovesti, da kmalu odpade sleherna nevarnost vojne v zraku nad nami.

Država, ki ima največ sosedov, je Nemčija. Meji namreč na 14 držav, ki so: Francija, Švica, Liechtenstein, Italija, Jugoslavija, Madžarska, Čehoslovaška, Poljska, Litva, Gdansk, Danska, Holandija, Belgija in Luxemburška. Izmed teh držav ima v desetih večjo ali manjšo narodno manjšino. Po površini je za Rusijo v Evropi največja. Po priključitvi Avstrije in sudetskega ozemlja se je njena površina povečala za nad 300.000 kvadratnih kilometrov od one, ki jo je imela pred svetovno vojno. Dne 31. decembra 1937 je imela Nemčija 67 milijonov in pol prebivalstva, skupno z Avstrijo in sudetskimi prebivalci ga bo sedaj štela nad 77 milijonov. Francija ima okroglo 42 milijonov, Anglija z Irsko in Škotsko 47, Italija 42,7, Poljska 34,2 prebivalcev. Rusija ima v Evropi 138,5 in v Aziji okroglo 40 milijonov ljudi.

Kitajski Čangkajšek, ki ga Kitajci obožujejo kot svojega rešitelja, se je rodil v mali kitajski vasi. Izprva je bil določen za trgovski stan, a se je rajši javil k vojakom. Vsled izredne njegove nadarjenosti ga je država šolala v japonski vojaški akademiji v Tokiu. Tam se je seznanil s prvim predsednikom kitajske republike Sunjatsenom, ki je strasten zagovornik kitajske edinosti proti Japoncem. Po povratku domov je začela njegova slava hitro naraščati. Vodstvo države je prevzel v njenih najtežjih časih. Posrečilo se mu je, da je v oči gled japonskim zavojevalnim težnjam drobce velikega kitajskega plemena združil v enoto. Prokujejo mu, da bo ostal zmagalet v vojni zoper dednega kitajskega sovražnika in bo pred njim obledela celo slava cesarja Šigoagija, velikega vojskovodje iz 2. stoletja po Kristusu.

Zapuščena ruska mladina. Še vedno je v Rusiji v veljavi postava, da mora mati po šestem letu svojega otroka oddati v takozvani djetodom, kjer ga vzgajajo v vrlega državljana. Vlada namreč stoji na stališču, da je otrok last države in mu ni treba ničesar vedeti o roditeljih. Taki brezdomovski otroci rastejo brez prave vzgoje in postanejo dostikrat reveži in zločinci. Danes so postali že prava nadloga v državi, ker se družijo v skupine in napadajo vasi in ljudi. Pred meseci je dobila policija nalog, naj stika za mladimi zločinci, ki so imeli na vesti 80 umorov in 130 ropov. Pri tem je moralo orožništvo dostikrat rabiti orožje in je bilo ubitih 16 dečkov.

Proti šminkanju in kratkim krilom so se nedavno izjavili uradniki angleškega zdravstvenega ministrstva. V posebni pritožbi na šefa so navedli, da je nemogoče delati skupno z uradnicami, ki prihajajo v urade s pobarvanimi obrazci, kratkimi krili in lakiranimi nohti. Sledil je seve takoj ogorčen protest uradnic. Nerodno zadevo je rešil minister tako, da je uradnike in uradnice očetovsko napotil, naj posvečajo svojo pozornost bolj delu kot okolici.

Klobase na drevesih. Najbolj čudno drevo na svetu je menda ono, ki ga znanstveno imenujejo „Kigelia pinnata“. Po našem bi se to reklo: Drevo s klobasami. Je doma v južni Afriki ter dosega srednjo višino. Meseca junija postane listje temnordeče barve. Oktobra dozori sadeži, ki so podobni klobasam in do pol metra dolgi. Na zunaj izgledajo kakor jetrne klobase, žal jim po okusu niso nič podobni. Sadeži so neužitni. Zamorci izkazujejo drevesu posebne časti.

Družina s samimi fanti se je doslej imenovala rodbina Kinnersley na malem otočku blizu Francije. Že nekaj stoletij sem so se namreč v tej rodbini rodili sami moški. Po petsto letih se je sedaj rodila prva hčerka, kar je dalo povod za izredno družinsko svečanost, katere so se udeležili vsi člani imenovane rodbine. Med njimi je bilo kar 5 zdravnikov in več častnikov. Stara mati je od samega veselja nad porodom prve hčerke izgubila za več minut dar govora in je odslej vsa srečna ob zibelki male princezinje.

Prvi šolski dan.

Malo Liziko je učitelj prvi šolski dan vprašal, kako ji je ime in čegava je. Otrok na vprašanje glasno in točno odgovori, potem se pa s prekrižanimi rokama na hrbtu postavi pred učitelja in vpraša prostodušno: „No in čegav si pa ti?“

Prvi šolski dan pravi učitelj učencem, naj posedejo po klopih. Čez malo časa sede vsi, le mali Janezek še stoji zunaj klopi. Pa reče učitelj: „No, Janezek, le sedi kakor drugi!“ Vljudno odgovori Janezek: „Hvala lepa, bom koj spet šel!“

Sveče

za Vse svetnike in vernih duš dan
priporoča trgovina s svečami

FRANC SIEBERT, CELOVEC, STAUDERHAUS.